

Pitkän matkan pendelöinnistä a

Luonnonvarojen sadan vuoden alennuskauppa on päättymässä. Keskeisten raaka-aineiden hinta on ollut nouseva jo 10 vuotta muun muassa Jeremy Granthalin kehittämän GMO-indeksin mukaan. Indeksillä kuvaa 33:n keskeisen raaka-aineen hintakehitystä. Taustatekijänä raaka-aineiden hintojen nousulle on niiden rajallisuus ja maailmantalouden kasvusta johtuva kysyntä. Kiinan talouskasvun vaikutus on ollut erityisen suuri viime aikoina, mutta kysyntä jatkuu myös Intian, Afrikan ja Etelä-Amerikan väestönkasvun ja voimakkaan kaupungistumisen tukemana.

Luonnonvarojen merkityksen kasvu taloudessa edellyttää uusia strategioita valtiolta, suuryrityksiltä, pk-sektorilta ja kaupunki-seutujen kehittäjiltä - koko yhteiskunnalta. Osaamista, koulutusta ja muuta toimintaa on suunnattava uudelleen. Suomessa pysyvä osaaminen ei voi olla vain ”korvien välissä” ilman kytköstä ympäristöön.

Luonnonvarojen ja maantieteellisen ympäristön merkitys on aina ollut merkittävä suomalaisen menestyksensä osaamisen kehittämisessä. Esimerkiksi Nokia-projektissa ratkottiin harvaan asutun Suomen tietoli-

Alakerta
Yrjö Myllylä

”Oulu on luonteva asuinpaikka muun muassa työskenneltäessä Pohjois-Suomen nykyisillä kaivoksilla Sodankylässä, Kittilässä tai Kainuussa.”

kenneongelmia yhdessä. Pitkien etäisyyksien haasteiden ratkaisu on oltava jatkuva toimintaa myös kaivostoiminnassa, jotta voimme elää pohjoisessa.

Kasvavassa kaivostoiminnassa kuljetus- ja logistiikkakysymykset ovat avainasemassa materiaalivirtojen lisäksi myös henkilöliikennekysymyksissä. Luonnonvarojen hyödyntämisessä keskeistä on ollut maailmalla niin sanottu pitkän matkan pendelöinti (long distance commuting).

Oulu on luonteva asuinpaikka muun muassa työskenneltäessä Pohjois-Suomen nykyisillä kaivoksilla Sodankylässä, Kittilässä, Kainuussa tai parhaillaan rakennettavassa Pohjois-Ruotsin Pajalan rautamalmikaivoksessa tai lähitulevaisuudessa käynnistyvissä kaivoksissa Koillismaalla, Savukoskella tai Kolarissa. Oulu on pohjoisen monipuolisin kaupunki elinkeinorakenteeltaan ja sen ympäristö on laadukas ja perheellisille sopiva.

Suomalaisen ajattelutavan mukaan työpaikan pitäisi olla asuinseudulla. Saksalainen kollegani Mattias Spies väitteli Venäjän Timan Petšoran alueen Severtekin öljykentän työoloista ja työnjärjestämisestä vuonna 2010.

pu kaivosten työvoimapulaan

Tutkimuksen alkuvaiheessa kentän omisti Lukoilin kanssa suomalainen valtionyhtiö Neste, mikä mahdollisti tutkimuksen. Perheelliset työntekijät tulevat töihin tuhansien kilometrien päästä kahdeksi viikoksi tehden 12 tunnin työpäivää ja lentävät läheisestä Usinskista takaisin kotiin kahdeksi viikoksi ja ovat tutkimuksen mukaan tyytyväisiä järjestelyihin.

Suomalainen pendelöijä on kulkenut useita vuosia kuukauden työjaksolle öljykentällä avustavalle monitoimimurtaja Botnicalle, milloin Välimerelle, milloin Pohjanmerelle tai Meksikonlahdelle tullen kuukaudeksi kotiin työvuoron päätyttyä Suomeen.

Toinen esimerkki; pendelöijä Satakunnasta kulkee tällä hetkellä viikon työkomennuksille Pohjois-Ruotsin Pajalaan rautamalmikaivoksen rikastamoa rakentamaan yhdistäen kuljetuksia Itä-Suomesta tulevien kanssa osan matkaa. Tämän jälkeen tullaan viikoksi kotiin.

On aloitettava uusien konseptien miettiminen siitä, miten Oulusta voidaan käydä töissä mainituilla kaivospaikkakunnilla. Haukiputaalta Sodankylään kaivoshankkeiden vuoksi muuttanut perhe valitteli lehtitie-

tojen mukaan Sodankylän hidasta kaavoitusta odotellessaan uudisrakennusprojektinsa etenemistä

Nyt onkin pyrittävä tukemaan myös nykyisiä yhdyskuntia, mikä tarkoittaa joukkoliikenteen ja uudenlaisten majoituskonseptien rakentamista sekä työvuorojen suunnittelua. Malleja löytyy maailmalta ja esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa on muun muassa professori Markku Tykkyläisen johdolla aiheeseen perehtyneitä tutkijoita.

Tolsena pääteemana on kiinnitettävä huomiota koulutukseen. Vuosi sitten työ- ja elinkeinoministeriölle tekemäni Vuokratyövoiman käytön syitä -selvityksen aikana havaitsin uutena ilmiönä ulkomaisen vuokratyövoiman rekrytoinnin käynnistyneen erääseen Lapin kaivokseen. Syynä oli osajien puute kaivospaikkakunnalla.

Koska pääosa uusista kaivoksista on tällä hetkellä Lapissa ja Kainuussa eikä vielä Pohjois-Pohjanmaalla, järkevät toimenpiteet eivät välttämättä kohtaa ajattelutavoistamme johtuen.

Lapissa ja Kainuussa on osaajapula, mistä vuokratyövoiman hankinta on esimerkki-

nä. Pohjois-Pohjanmaalla ei nähdä kyseisiä alueita työmarkkina-alueina etenkin suorittavan työn osalta.

Nyt pitäisi aloittaa Pohjois-Suomen tason yhteinen kaivosalan työvoima- ja koulutus-tarvetutkimus. Mikäli tähän ei kyetä, hankke kannattaa käynnistää ely-keskuksittain Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Kainuussa. Tarkoituksena on olemassa valmis lyhyen aikavälin ennakoitinkonsepti (TKTT), joka antaa luotettavaa informaatiota koulutuksen järjestäjille ja muille toimijoille siitä, mihin toimiin on ryhdyttävä kaivosalan työvoimatarpeiden tyydyttämiseksi.

Kaivosala voidaan rajata käsittämään tässä lisäksi alan kone- ja laitteellisuus ja huoltotoiminnot Pohjois-Suomessa. TKTT-konseptia on viime aikoina kehitetty etenkin Varsinais-Suomen ely-keskuksessa. Se on nostettu keskeiseksi eurooppalaiseksi alueellisen ennakoinnin käytännöksi vuonna 2010 Euroopan unionin komission YK:n työjärjestö ILO:n arvioinnin pohjalta.

Kirjoittaja on yhteiskuntatieteiden tohtori, erikoistutkija ja Aluekehitys Oy:n toimitusjohtaja.